

Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Uygulanan Kitap Okuma Saatleri Etkinliğinin Öğrencilerin Kitap Okumaya Yönelik Tutumlarına Etkisi¹

Sıdıka BAŞBUĞA², Ali İhsan ÇUHADAR³, Banu ÖZ⁴, Bengi YALÇINKAYA⁵, Müzeyyen ERDAĞI⁶

Öz

Bu çalışmada okullarda uygulanan kitap okuma etkinliklerinin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (MTAL) öğrencilerinin kitap okumaya yönelik tutumları üzerindeki etkisini belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda her gün yirmi dakika sesli kitap okuma etkinliğinin yapıldığı deney grubu öğrencileri ile bu etkinliğin yapılmadığı kontrol grubu öğrencilerinin kitap okumaya yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır? sorusu araştırmanın problemi oluşturmaktadır. Araştırma; nicel araştırma yöntemlerinden deneme modelinde öntest-sontest kontrol gruplu deneysel desen olarak tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu bir mesleki ve teknik Anadolu lisesinde 10. Sınıfa devam eden 40 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma verileri Özdemir (2013) tarafından geliştirilen Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Toplanan verilerin analizinde betimsel istatistik teknikleri ile parametrik testlerden bağımsız örneklem için t testi ve iki faktörlü ANOVA analizi kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda deney grubunda iki ay boyunca günlük 20 dakika olarak uygulanan sesli kitap okuma etkinliğinin (deneysel işlemin), iki ay boyunca kitap okuma etkinliği yapılmayan kontrol grubuna göre anlamlı bir fark oluşturmadığı tespit edilmiştir. Ölçeğin alt boyutlarında yapılan analizlerde ise Adanma ve Gerçeği Aşma alt boyutlarında deneysel işlemin yapılmadığı kontrol grubu lehine anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Bu sonuçlar ışığında uygulanan iki aylık programın tutum değiştirmek için yeterli olmadığı söylenebilir. Diğer taraftan okullarda formal bir şekilde yaptırılan bir etkinliğin öğrenciler tarafından algılanma şekli de önemlidir. Öğrenciler bu etkinliği yapmak zorunda hissetmeleri, onlara dikte edilmesi, öğretmen ve öğrenci arasındaki güç asimetrisi, öğrencilerin not kaygısı ile yapmak zorunda hissetmeleri olumlu tutum geliştirmelerini engellemiş olabilir.

Anahtar kelimeler: Kitap okuma, Kitap Okuma Alışkanlığı, Kitap Okuma Etkinliği, Kitap Okumaya Yönelik Tutum.

The Effect of Book Reading Hour Activities Implemented in Vocational and Technical Anatolian High Schools on Students' Attitudes Towards Reading Books

Abstract

The aim of this study is to determine the effect of book reading activities implemented in schools on the attitudes toward reading among students at Vocational and Technical Anatolian High Schools (MTAL). In line with this objective, the research question is: Is there a significant difference in attitudes toward reading between students in the experimental group, who participated in a daily 20-minute audiobook reading activity, and students in the control group, who did not participate in this activity? The study was designed as a pre-test-post-test control group experimental design within the experimental model of quantitative research methods. The study group consists of 40 students enrolled in the 10th grade at a Vocational and Technical Anatolian High School. Research data were collected using the Attitude Toward Reading Scale developed by Özdemir (2013). Descriptive statistical techniques, along with parametric tests—specifically the t-test for independent samples and two-way ANOVA—were used to analyze the collected data. The results of the analyses revealed that the audiobook reading activity

Gönderim Tarihi (Received): 09.03.2026

Kabul Tarihi (Accepted): 28.04.2026

¹ Bu makale 18-19 Aralık 2025 tarihlerinde Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından düzenlenen III. Ankara Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Araştırma Makalesi: Etik Kurul İzin Belgesi (Kurul Adı: Başkent Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler ve Sanat Alan Araştırma Kurulu, Tarih: 21 Ocak 2025, Sayı No:17162298.600-28)

² Okul Müdürü, Başöğretmen, Ulus MTAL, sidikabasbuga63@gmail.com, ORCID No: 0009-0001-3366-9822

³ Dr., Başöğretmen, Ulus MTAL, cuhadarihsanali@gmail.com, ORCID No: 0000-0001-7233-6329

⁴ Uzman Öğretmen, Ulus MTAL, oz_banu@hotmail.com, ORCID No: 0009-0005-0941-7704

⁵ Uzman Öğretmen, Ulus MTAL, bengiyologlu@windowslive.com, ORCID No: 0009-0006-8761-2836

⁶ Uzman Öğretmen, Ulus MTAL, paradoy28@hotmail.com, ORCID No: 0009-0002-6722-7202

(the experimental intervention), which was conducted for 20 minutes daily over a two-month period in the experimental group, did not yield a significant difference compared to the control group, which did not engage in any book reading activity during the same two-month period. In analyses of the scale's subscales, however, a significant difference was found in favor of the control group—which did not undergo the experimental intervention—in the Commitment and Transcending Reality subscales. In light of these results, it can be concluded that the two-month program implemented was insufficient to change attitudes. On the other hand, the way students perceive an activity conducted formally in schools is also important. The fact that students felt compelled to participate in this activity, that it was imposed on them, the power imbalance between teacher and student, and their feeling of obligation due to grade anxiety may have hindered the development of positive attitudes.

Keywords: Reading Books, Reading Book Habit, Reading Book Activity, Attitude Towards Reading Books.

Giriş

Okuma, insan hayatının vazgeçilmez bir parçasıdır. Bilgi edinmenin, hayal gücünü geliştirmenin ve dünyayı anlamanın en etkili yollarından biridir. Okuma alışkanlığı; insanların okumayı öğrendikten sonra okumayı isteyerek ve zevk alarak yapabilmeleri için edinmeleri gereken temel bir beceridir (Tanju, 2010). Okuma alışkanlığı edinmek ve sürdürmek, kişisel gelişimin en önemli araçlarından biridir. Okuma alışkanlığı, hayat boyu öğrenmeyi destekler, insan ufkunu genişletir ve daha bilinçli birey olmaya yardımcı olur. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda Türk Milli Eğitimi'nin genel amaçları arasında Türk Milletinin bütün fertlerini hür ve bilimsel düşünme gücüne sahip bireyler olarak yetiştirmek yer almaktadır. Bu amaca ulaşmanın en etkili yollarından birisinin öğrencilerin düzenli kitap okuma alışkanlığı kazanmasından geçtiği söylenebilir.

Okuma alışkanlığının gelişiminde bireylerin okumaya yönelik tutumlarının belirleyici olduğu söylenebilir. Nitekim okumaya karşı olumlu tutum geliştiren bireylerin daha sık okuma davranışı sergiledikleri çeşitli araştırmalarla ortaya konulmuştur (Arıcı, 2008). Bunun yanında bireylerde okuma tutumlarının etkileyen farklı değişkenler vardır (Gömleksiz, 2004). Aile ile eğitim ortamı öğrencilerin okuma alışkanlığı geliştirme sürecinde etkili olan önemli değişkenlerdir (Saracaloğlu, Bozkurt & Serin, 2003). Ayrıca erken yaşta kazanılan okuma alışkanlıklarının kalıcılığı yapılan araştırmalarda özellikle vurgulanmaktadır (Yılmaz, 1995).

Okul ortamı kitap okuma alışkanlığının kazanılmasında ve sürdürülmesinde kritik bir rol oynar. Öğrencilerin kendine özgü çeşitli yönlerinin farkına varabilmesine ve okuma sevgisi geliştirmelerine yardımcı olur. Bu bağlamda Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü'nün okullarda kitap okuma ile ilgili yaptığı çalışmalar şu şekildedir:

1. Okuma Yazma Seferberliği: Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), 2018 yılında başlattığı “Okuma Yazma Seferberliği” ile okuryazarlık oranını artırmayı ve özellikle okuma alışkanlığını teşvik etmeyi amaçlamıştır. Bu seferberlik, okuma alışkanlığının kazandırılmasının yanı sıra, öğrencilerin okuduklarını anlamaları ve düşünme becerilerini geliştirmeleri için çeşitli etkinlikler içermektedir.

2. Kütüphane Destekli Eğitim Projesi: 2020 yılında okullarda kütüphanelerin daha etkin kullanılmasını sağlamak amacıyla başlatılmıştır. Bu projeye okullarda bulunan kütüphanelerin daha işlevsel hale gelmesi, öğrencilerin kitaplara kolay erişimi ve okuma alışkanlıklarının güçlendirilmesi hedeflenmektedir. Ayrıca, okullarda okuma etkinliklerinin düzenlenmesi, kitap okuma sürelerinin artırılması gibi uygulamalar bu proje ile teşvik edilmektedir.

3. Kitap Okuma Yarışmaları ve Okul içi Etkinlikler: Okullarda düzenlenen kitap okuma yarışmaları, öğrencilere kitapları sevdirmek ve okuma alışkanlıklarını teşvik etmek amacıyla yapılan önemli bir uygulamadır. MEB, yıl içinde farklı düzeylerde düzenlenen kitap okuma yarışmalarıyla öğrencilerin okuma sürelerini artırmayı hedefler. Bu tür yarışmalar, öğrencilerin daha fazla kitap okumasını teşvik etmekte ve okumaya olan ilgiyi artırmaktadır.

4. Farklı Yaş Gruplarına Yönelik Okuma Projeleri: MEB, yalnızca ilkokul öğrencilerine yönelik değil, tüm yaş gruplarına yönelik okuma projeleri de yürütmektedir. Örneğin, ortaöğretim ve lise düzeyinde

çeşitli kitap okuma projeleri ve etkinlikleri düzenlenmektedir. Bu projeler, öğrencilere kitap okuma alışkanlıklarını kazandırmanın yanı sıra, eleştirel düşünme ve ifade becerilerini geliştirmeyi amaçlamaktadır.

5. Okuma Kültürü Yılı: 2024 yılı itibarıyla MEB, Türkiye’de “Okuma Kültürü Yılı” ilan etmiştir. Bu yıl boyunca okuma alışkanlıklarının geliştirilmesi için birçok program ve etkinlik düzenlenecek olup, öğretmenler ve öğrenciler arasındaki etkileşimle okuma kültürünün toplumda yaygınlaştırılması hedeflenmektedir.

6. Okuma Alışkanlığına Yönelik Eğitim Programları: MEB, okuma alışkanlığını kazandırmak için öğretmenlere yönelik eğitim programları düzenlemektedir. Bu programlar, öğretmenlerin öğrencilere okuma alışkanlıklarını kazandırmaları için çeşitli pedagojik yöntemler ve stratejiler hakkında eğitim almasını sağlamaktadır. Ayrıca, okuma alışkanlıklarını geliştirecek materyaller ve kaynaklar da sunulmaktadır.

Bu çalışmaların yanında ülkemizde “Kitap Seni Çağırıyor, Kitap Yağmuru Projesi, Okulca Okuyoruz, Bir Kitap Bir Dünya” gibi Millî Eğitim Bakanlığının ilçeler bazında düzenlediği pek çok proje bulunmaktadır. Yine Emine Erdoğan önderliğinde gerçekleştirilen “Haydi Kızlar Okula”, “Ana-Kız Okuldayız”, “Nerede Kalmıştık” projeleri, “Türkiye Okuyor” kampanyası, Ortaöğretim Genel Müdürlüğü’nün “Oku-yorum Yazı-yorum” projeleri okuma alışkanlığının geliştirilmesi adına yapılan önemli çalışmalardır. Bu tür projeler, sadece akademik alanda değil, aynı zamanda öğrencilerin sosyal ve duygusal gelişimlerini desteklemeyi amaçlamaktadır. Öğrencilere kitap okuma alışkanlığı kazandırmak için okuma etkinliklerinin yapılmasındaki amaç öğrencilerin genel kültürlerini ve kişisel gelişimlerini artırmak, mesleki başarılarının yanında aydın birikim kazanmalarını sağlamaktır.

Öğrencilerde okuma alışkanlığının geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması ülkenin geleceğinin şekillenmesinde büyük önem taşımaktadır. Bunun temel nedeni, okumanın bireyin düşünsel ve entelektüel gelişimine önemli katkılar sağlamasıdır. Aynı zamanda okuma kültürü, toplumların ve ülkelerin gelişmişlik düzeyini yansıtan önemli göstergelerden biri olarak kabul edilmektedir (Gültekin, 2023). Örneğin PISA araştırmaları, ülkelerin eğitim politikalarını ve sonuçlarını iyileştirmelerini sağlamanın yanında, karşılaştırılabilir veriler elde etmeyi de amaçlamaktadır. PISA araştırmaları kapsamında değerlendirilen okuma becerisi alanında, okuma yalnızca metni sesli ya da doğru biçimde ifade etmekle sınırlı görülmemektedir. Bu değerlendirmede asıl olarak, bireyin metinde yer alan bilgiyi anlama, yorumlama ve günlük yaşamda kullanabilme yeterliliği üzerinde durulmaktadır. Buna göre okuma becerileri; öğrencilerin belirli amaçlara ulaşmak için bilgiyi anlama ve kullanma, farklı fikir ve kavramlar arasındaki ilişkileri kurabilme ve metinler üzerine eleştirel biçimde düşünme yetilerini ölçmeyi amaçlamaktadır. Türkiye’nin PISA performansında, 2003 yılından itibaren göreceli olarak bir puan artışı olduğu veriler incelendiğinde görülmektedir. Ancak Türkiye’nin tüm PISA uygulamalarında matematik, fen ve okuma becerileri alanlarındaki ortalama başarı puanlarının, OECD ülkelerinin puan ortalamasının gerisinde kalmaktadır. PISA 2015’te Türkiye’nin okuma becerileri puanı 428 iken OECD ortalaması 493 olarak belirlenmiştir. Ülkelerin PISA 2018 okuma becerisi alanı performanslarına göre Türkiye’nin ülkeler arası sıralaması 40, OECD ülkeleri arasındaki sıralaması 31’dir. PISA 2022 Okuma Becerileri Alanı Performansları raporuna göre; Türkiye, 81 ülke arasında 30. sırada yer almıştır. (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2023).

Ülkemizde ise Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından 24 Temmuz 2023 tarihinde yayımlanan “Yaşam Kalitesi Modülü, 2022” araştırma verilerinde Türkiye’de kitap okuma alışkanlıklarıyla ilgili bulgulara da yer verilmiştir. Son bir yıl içinde 15 yaş ve üzerindeki bireylerin okuma alışkanlıkları incelendiğinde, kişilerin %69,0’ının hiç kitap okumadığı, %31,0’ının ise en az bir kitap okuduğu belirlenmiştir. Yaş gruplarına göre değerlendirildiğinde, ders kitapları dışında en fazla kitap okuyan grubun %50,9 oranıyla 15-24 yaş aralığındaki bireyler olduğu görülmektedir. Buna karşılık en düşük kitap okuma oranı %14,1 ile 65 yaş ve üzerindeki kişilerde tespit edilmiştir (Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], 2023). TÜİK verilerine bakıldığında ülkemizde kitap okuma alışkanlıklarının istenilen düzeyde olmadığı rahatlıkla söylenebilir.

Okuma eğitiminden beklenen kazanımların gerçekleşebilmesi için bireyin okumaya karşı istekli olması ve bu etkinlikten uzak durmaması gerekmektedir. Bu nedenle bireylerin okumaya yönelik olumlu bir tutum geliştirmeleri büyük önem taşımaktadır. Tutumların önemli bir bölümü bireylerin yaşantıları ve öğrenme süreçleri sonucunda zamanla oluşmaktadır. Bu sürecin temelinde aile yapısı, kültürel çevre ve bireysel özellikler gibi çeşitli etkenler yer almaktadır. Tutumlar yalnızca aile ortamında değil, bireyin ilerleyen yaşlarda edindiği deneyimler ve etkileşimler yoluyla sosyal çevrede de gelişebilir. Bu bağlamda özellikle eğitim kurumları başta olmak üzere bireyin içinde bulunduğu sosyal ortam, tutumların şekillenmesinde belirleyici bir rol oynamaktadır (Öncül, 2000). Bir bireyin herhangi bir konuya yönelik tutumu ne kadar olumluysa, o alandaki kazanımlara ulaşması da o kadar kolay olmaktadır. Bu bağlamda okuma alışkanlığı ile okuma tutumu arasında kavramsal açıdan bir neden-sonuç ilişkisi bulunduğu söylenebilir. Okuma eylemi bireyin günlük yaşamının bir parçası hâline geldikçe tutumun olumlu yönde gelişmesi, olumlu tutum geliştikçe de okuma alışkanlığının güçlenmesi beklenir. Bu durum, iki kavramın birbirini destekleyen bir süreç içinde olduğunu göstermektedir (Can, Deniz & Çeçen, 2016).

Öğrencilerin okuma ilgi ve alışkanlıklarının, okumadan zevk almanın incelendiği dönemleri orta öğrenimin birinci ve ikinci dönemleriyle yükseköğrenimin ilk yıllarına rastlamaktadır (Ogur, 2016). Eğitimin bütüncül yapısı dikkate alındığında, eğilimlerin, tutumların ve inançların alışkanlığa dönüştüğü ortaöğretim döneminde öğrencilerin okumaya yönelik tutumlarının belirlenmesine yönelik çalışmaların yapılması büyük önem taşımaktadır. Ancak literatür incelendiğinde, araştırmaların daha çok okul öncesi, ilköğretim, ortaokul ve üniversite düzeyinde yoğunlaştığı; lise öğrencilerine yönelik çalışmaların ise görece sınırlı kaldığı görülmektedir (Çeçen & Deniz, 2015). Örneğin YÖK Tez Merkezi'nde yer alan lisansüstü tezler "kitap okuma" anahtar kavramı ile tarandığında 24 doktora 90 yüksek lisans tezi olmak üzere toplam 114 tez karşımıza çıkmaktadır. Bu tezler incelendiğinde 56'sının okul öncesi düzeyde, 16'sının ortaokul düzeyinde, 10'unun ilköğretim düzeyinde yapılan çalışmalar olduğu, lise düzeyinde sadece üç çalışmanın olduğu görülmektedir. Kitap okuma alışkanlığı ve kitap okumaya yönelik tutum üzerine yapılan çalışmalardan elde edilen sonuçlar aşağıdaki paragrafta özet olarak verilmiştir.

Yıldız ve Akyol (2011) tarafından 481 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilen çalışmada ilköğretim öğrencilerinin okuma alışkanlıkları ve motivasyonları incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin içsel ve dışsal okuma motivasyonlarının okuduğunu anlama becerisi üzerinde olumlu bir etkisi bulunmaktadır. Okul ortamında öğrencilerin daha çok dışsal motivasyon unsurlarının etkisiyle okuma etkinliklerine katıldıkları görülmüştür. Buna karşılık öğrencilerin kendi tercihleri doğrultusunda gerçekleştirdikleri bireysel okumalarda içsel motivasyonun daha belirleyici olduğu saptanmıştır. Bununla birlikte öğrencilerin sahip oldukları okuma alışkanlıklarının okuduğunu anlama başarısı üzerinde doğrudan bir etkisinin bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Pehlivanoğlu vd. (2024), tarafından Ankara Andiçen Ortaokulu'nda 232 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirdikleri bir çalışmada, Google Form üzerinden toplanan veriler "Ortaokul Kitap Okuma Alışkanlığı Ölçeği" kullanılarak analiz edilmiştir. Tek gruplu yarı deneysel modelde uygulanan okuma saati etkinliklerinin öğrencilerin okuma alışkanlığına yönelik tutumlarına anlamlı etkisi olduğu bulunmuştur. Bu sonuçlar, okul tabanlı düzenli okumayı teşvik eden programların önemini vurgulamaktadır. Keleş (2006), çalışmasında öğrencilerin cinsiyetlerine, anne-babaların eğitim düzeylerine, ailelerin gelir düzeyine, sınıf düzeyine, öğrencilerin yaşadıkları yerleşim birimine, eğitim aldıkları okul türüne, öğrencilerin kardeş sayılarına göre okuma alışkanlıkları arasında anlamlı bir fark olduğunu ifade etmiştir. Hanedar (2011) tarafından 8. Sınıfa devam eden 300 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilen araştırmada, öğrencilerin okuma alışkanlıkları ile okuduğunu anlama becerileri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma kapsamında öğrencilerin okuma alışkanlıkları ile metni anlama, yorumlama ve çözümleme becerileri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla veriler toplanmıştır. Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin düzenli kitap okuma alışkanlığına sahip olmalarının, metni anlama ve yorumlama süreçlerini olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir. Serin (2011) tarafından gerçekleştirilen "Okuma Alışkanlığını Kazandırılmasında Edebi Türlerin Etkisi" adlı çalışmada, farklı edebi türlerin öğrencilerin okuma alışkanlığı üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini 8. sınıfta öğrenim gören 14 öğrenci oluşturmuştur. On hafta süren uygulama sürecinde öğrencilerin ilgi duydukları edebi türlerde kitaplar okumaları sağlanmıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin ilgi alanlarına uygun kitaplarla buluşturulmasının okuma isteğini artırdığı ve bu durumun okuma alışkanlığının gelişmesine olumlu katkı sağladığı belirlenmiştir. Ayrıca

öğrencilerin kendi tercih ettikleri türlerdeki eserleri okumalarının okuma sürecine daha istekli katılmalarını sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Demir (2016), araştırmasında 12. Sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığı ile okumaya karşı tutumlarının orta düzeyde olduğunu belirtmiştir. Her gün gazete okuyanların kitap okuma alışkanlıklarının yüksek olduğunu, kitap okuma gruplarının kitap okuma alışkanlıkları tv/bilgisayar izleme, eğlence, spor yapma ve diğer gruplara göre boş zamanlarını değerlendirme tercihinde bulunan öğrencilere göre daha yüksek olduğunu, okumaya karşı tutumların kız öğrencilerde erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğunu, ayrıca annelerin ve babaların eğitim düzeylerinin öğrencilerin kitap okuma alışkanlıkları ile okumaya yönelik tutumlarında etkili olduğunu ifade etmiştir. Çetin (2013) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, akademik başarıyı etkileyen önemli unsurlardan birinin kitap okuma alışkanlığı olduğu vurgulanmıştır. Araştırmada ortaöğretim 9. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıkları ile akademik başarıları arasındaki ilişki farklı değişkenler açısından incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre kız öğrencilerin erkek öğrencilere kıyasla daha fazla kitap okuduğu ve okuma alışkanlığı kazanma düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte okuma alışkanlığına sahip öğrencilerin akademik başarı düzeylerinin daha yüksek olduğu, okuma alışkanlığı bulunmayan öğrencilerin ise başarı seviyelerinin daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyi ile okuma alışkanlığı arasındaki ilişki incelendiğinde, gelir düzeyinin okuma alışkanlığının kazanılmasında belirleyici bir etken olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna karşılık anne ve babanın eğitim düzeyinin öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmasında önemli bir rol oynadığı, ebeveynlerin eğitim seviyesi arttıkça öğrencilerin okuma alışkanlığı edinme oranının da yükseldiği görülmüştür. Bunun yanında okul türü ile okuma alışkanlığı arasındaki ilişki değerlendirildiğinde de fen lisesi öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının diğer okul türlerine göre daha yüksek olduğu, eğitim kalitesi arttıkça okuma alışkanlığının da arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Gültekin (2023)'in, araştırma bulgularında, 12. sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığı ile okumaya karşı tutumları arasındaki ilişki orta düzeyde olumlu çıktığı ifade edilmiştir. Diğer taraftan Aytaç ve Kaygısız'ın (2019) gerçekleştirdiği çalışmada, lise öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarının genel olarak yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Araştırma bulguları incelendiğinde, öğrencilerin okumaya ilişkin tutumlarının bazı değişkenlere göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir. Özellikle cinsiyet değişkeni açısından kız öğrencilerin okuma tutumlarının erkek öğrencilere göre daha olumlu olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca evde kitaplık bulunmasının da öğrencilerin okuma tutumlarını etkileyen önemli bir unsur olduğu ve evinde kitaplık bulunan öğrencilerin okumaya yönelik tutumlarının diğer öğrencilere kıyasla daha yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Akkaya ve Özdemir (2013) tarafından gerçekleştirilen çalışmada ortaöğretim öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin büyük çoğunluğunun okumaya yönelik tutumlarının yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin okumaya yönelik tutum puanlarının cinsiyetlerine ve öğrenim gördükleri alanlara göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Bununla birlikte öğrencilerin okumaya yönelik tutumlarının anne ve babalarının eğitim durumları ile mesleklerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür. Araştırmada öğrencilerin okumaya yönelik tutumları ile okumaya ayırdıkları süre ve okudukları kitap sayısı arasında orta düzeyde ve pozitif yönlü bir ilişki bulunduğu belirlenmiştir. Öte yandan ailenin aylık gelir düzeyi ile okumaya yönelik tutum arasında düşük düzeyde ve negatif yönlü bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çeçen ve Deniz (2015) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, ortaöğretim öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarının genel olarak orta düzeyde olduğu ortaya konulmuştur. Araştırma bulguları, öğrencilerin okuma tutumlarının bazı demografik ve eğitimsel değişkenlere göre anlamlı biçimde farklılaştığını göstermektedir. Buna göre öğrencilerin okuma tutumlarının cinsiyet, okul türü, sınıf düzeyi, öğrenim alanı ile anne ve baba eğitim durumu değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Bununla birlikte çalışmada, ailelerin gelir düzeyi ile öğrencilerin okumaya yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişkinin bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Kitap okuma ile ilgili yapılan bir diğer çalışmada Feslihan (2019), günlük kitap okuma saati uygulamaları, ödüllü kitap okuma yarışmaları ve “Biz Bu Ay Ne Okuyoruz?” etkinlikleriyle öğrencilerin okuma tutumları arasındaki değişim tek gruplu yarı deneysel bir desenle incelemiştir. Araştırma 2017-2018 eğitim-öğretim yılında 104 meslek yüksekokulu birinci ve ikinci sınıf öğrencisiyle yürütülmüş, ön test-son test karşılaştırmaları sonucunda öğrencilerin tutum puan ortalamalarında anlamlı ve olumlu bir artış saptanmıştır. Karadüz (2011) tarafından Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesinde gerçekleştirilen çalışmada, eğitim fakültesi öğrencilerinin serbest okuma süreçlerini hangi amaçlarla ve nasıl sürdürdüklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma

kapsamında öğrencilerin okuma alışkanlıkları ve okuma motivasyonları incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin okuma etkinliğini çoğunlukla bilgilenme amacıyla gerçekleştirdikleri belirlenmiştir. Bunun yanı sıra öğrenciler, okudukları kitapların içerik özelliklerinin okuma amaçlarını ve okuma tercihlerini etkilediğini ifade etmişlerdir. Bu durum, okuma sürecinde bireysel ilgi ve ihtiyaçların önemli bir rol oynadığını göstermektedir.

Alanyazında yer alan bu araştırma sonuçlarından hareketle; öğrencilerin içsel ve dışsal motivasyonlarının okuma alışkanlıklarını etkilediği, okullarda uygulanan okuma saati etkinliklerinin öğrencilerin kitap okumaya karşı tutumlarını olumlu yönde etkilediği, düzenli kitap okuma alışkanlığı olan öğrencilerde metni anlama ve yorumlama becerilerinin geliştiği, öğrencilerin ilgi duydukları edebi türlere ait kitapları okuduklarında okumaya karşı isteklerinin arttığı, anne ve baba eğitim düzeylerinin öğrencilerin kitap okuma alışkanlıkları ile okumaya yönelik tutumlarında etkili olduğu, akademik başarıyı etkileyen önemli unsurlardan birinin kitap okuma alışkanlığı olduğu, evinde kitaplık bulunan öğrencilerin okumaya yönelik tutumlarının diğer öğrencilere kıyasla daha yüksek düzeyde olduğu, öğrencilerin okuma tutumlarının cinsiyet, okul türü, sınıf düzeyi, öğrenim alanı ile anne ve baba eğitim durumu değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği söylenebilir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın amacı mesleki ve teknik Anadolu liselerinde uygulanan kitap okuma saatleri etkinliğinin öğrencilerin kitap okumaya yönelik tutumlarına etkisinin belirlenmesidir. Bu amaca ulaşmak için aşağıda verilen alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Her gün 20 dakika kitap okuma saati etkinliği yapılan deney grubu ile kitap okuma saati etkinliği yapılmayan kontrol grubunun kitap okumaya yönelik tutum ölçeğinin ön testine ilişkin puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
2. Her gün 20 dakika kitap okuma saati etkinliği yapılan deney grubu ile kitap okuma saati etkinliği yapılmayan kontrol grubunun kitap okumaya yönelik tutum ölçeğinin son testine ilişkin puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Literatür tarandığında ilkökul öğrencilerinden üniversite öğrencilerine kadar neredeyse eğitimin tüm kademelerinde kitap okuma alışkanlıkları ve kitap okumaya yönelik tutumlara yönelik çeşitli araştırmaların yapıldığı görülmektedir. Bu araştırmayı yapılan araştırmalardan ayıran en önemli fark liselerde düzenli olarak her gün yapılan kitap okuma etkinliğine odaklanmış olmasıdır. Özellikle çalışma grubu katılımcılarının diğer lise türlerine göre kitap okuma alışkanlığının daha düşük olduğu tespit edilen (Çetin, 2013) mesleki ve teknik Anadolu liselerinden seçilmesi ayrı bir önem taşımaktadır. Bu araştırmadan elde edilen sonuçların bu yönüyle alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Araştırma, deneysel yöntem temel alınarak tasarlanmıştır. Çalışmada deneme modellerinden ön test–son test deneysel desen kullanılmıştır. Deneysel araştırmalar, değişkenler arasındaki neden–sonuç ilişkilerini ortaya koymak için uygun araştırma desenleri arasında yer almaktadır. Bu tür araştırmalarda araştırmacı, belirlenen bir deneme değişkeni üzerinde bilinçli bir değişiklik yaparak sonuçlarını gözlemler. Araştırmacı deneme değişkenini manipüle ederek bağımlı değişken üzerindeki etkisini incelemektedir (Balcı, 2005, s.191).

Ön test–son test kontrol gruplu deneysel desende biri deney, diğeri kontrol olmak üzere iki grup bulunmaktadır. Gruplar seçkisiz atama yoluyla oluşturulur. Araştırma sürecinin başlangıcında her iki gruba da ön test uygulanır. Daha sonra yalnızca deney grubuna bağımsız değişken uygulanırken kontrol grubu bu uygulamaya tabi tutulmaz. Sürecin sonunda her iki gruba da son test uygulanır ve elde edilen sonuçlar karşılaştırılarak bağımsız değişkenin etkisi değerlendirilir (Büyüköztürk, 2023).

Evren-Örneklem (Çalışma Grubu-Katılımcılar)

Araştırmanın çalışma grubunu 2024-2025 eğitim öğretim yılında, Ankara Altındağ Ulus Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde ATP 10-A ve ATP 10-B sınıflarında öğrenimlerine devam eden toplam 40 öğrenci oluşturmaktadır. Deney grubu 20, kontrol grubu 20 öğrenciden oluşmaktadır. Her iki sınıfa da öğrenciler LGS sınav sonuçlarına göre kabul edilmiştir. 2023 yılı için bu sınıflara yerleşen öğrencilerin LGS taban puanları 251,73'tür. Kura ile yansız atama yöntemiyle ATP 10-A sınıfı deney grubu, ATP 10-B sınıfı ise kontrol grubu olarak belirlenmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan Özdemir (2013) tarafından geliştirilen ve Özdemir ve Akkaya (2014) tarafından geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılan "Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği (OYTÖ)" toplam 30 maddeden oluşan dört faktörlü bir yapıdadır. Ölçeğin 1-12. Maddeleri Yarar Boyutu, 13-20. Maddeleri Alışkanlık Boyutu, 21-26. Maddeleri Adanma Boyutu ve 27-30. Maddeleri Gerçeği Aşma Boyutu olarak Özdemir (2013) tarafından isimlendirilmiştir. Ölçek Tamamen katılıyorum (5), Katılıyorum (4), Kısmen katılıyorum (3), Katılmıyorum (2), Hiç katılmıyorum (1) şeklinde 5'li Likert tipi düzenlenmiştir. Ölçekte yer alan 13,14,15,16,17,18 ve 20. Maddelerin anlamı olumsuz olduğu için analizlere başlamadan ters kodlama ile yeniden düzenlenmiş ve bu şekilde analizlere başlanmıştır. Ölçeği kullanmak için 30 Kasım 2024 tarihinde e-posta kanalı ile Serpil Özdemir'den izin alınmıştır. İlk olarak kullanılacak ölçeğin araştırma hedef grubuna uygunluğunu belirlemek için deney ve kontrol grubu öğrencilerinin dışında bir sınıfta 25 öğrencinin katılımı ile pilot çalışma yapılmıştır. Bu pilot çalışmadan elde edilen veriler kullanılarak ölçeğin geneline ilişkin yapılan güvenirlik analizinde Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı " $\alpha=.91$ " ve McDonald's ω iç tutarlılık katsayısı .92 olarak hesaplanmıştır. Özdemir ve Akkaya (2014) tarafından yapılan güvenirlik analizlerinde OYTÖ Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı ölçeğin tamamı için .95 olarak hesaplanmıştır. Cronbach Alfa değerleri 0.80 ile 1.00 arasında hesaplanırsa ölçeğin yüksek güvenilirlikte olduğu söylenebilir (Yıldız & Uzunsakal, 2018). Özdemir ve Akkaya (2014) tarafından yapılan analiz sonuçları ve bu çalışmada yapılan analiz sonuçları incelendiğinde ölçeğin oldukça güvenilir olduğu söylenebilir.

Verilerin Analizi

Öntest sontest kontrol gruplu desen deneysel desen türlerinden biridir. Deneysel desenler ile elde edilen verilerin analizinde öncelikle parametrik veya parametrik olmayan analizlerden hangisinin tercih edileceğini belirlemek gerekir. Deneysel desenlerle elde edilen verilerin analizinde parametrik testlerden t testleri ve ANOVA analizleri tercih edilmektedir. Bu analizlerin yapılabilmesi için varsayımlarının karşılanması gerekmektedir. Bağımsız örneklem için t testi analizinin yapılabilmesi için bağımsız değişkenin iki kategorili bir değişken olması, bağımlı değişkenin sürekli bir değişken olması gerekmektedir. Ayrıca bağımlı değişkenin normal dağılım özelliği göstermesi, gruplar arası homojen dağılım göstermesi gerekir. Bağımsız değişkene ait varsayımlardan birinin karşılanmadığı durumlarda t testi yerine parametrik olmayan test türü olarak Man Whitney U testi tercih edilmelidir.

Araştırmanın çalışma grubunu Ulus MTAL'de akademik başarıları birbirine denk olan ve 20'şer öğrenciden oluşan ATP 10-A ve ATP 10-B sınıfları oluşturmaktadır. Kura ile yansız olarak ATP 10-A sınıfı deney grubu, ATP 10-B sınıfı ise kontrol grubu olarak belirlenmiştir. OYTÖ öntest olarak 7 Şubat 2025 tarihinde her iki sınıfa da eş zamanlı olarak uygulanmıştır. 10 Şubat 2025 tarihinden 11 Nisan 2025 tarihine kadar deney grubunda her gün 20 dakika sesli kitap okuma etkinliği (deneysel işlem) yapılmış kontrol grubunda ise herhangi bir kitap okuma etkinliği yapılmamıştır. Deneysel işlem bittikten sonra 14 Nisan 2025 tarihinde her iki gruba da OYTÖ sontest olarak uygulanmıştır. Deney ve kontrol grubuna ait demografik değişken verileri Tablo 1'de görülmektedir.

Tablo 1 incelendiğinde deney grubunda ve kontrol grubunda 20 öğrencinin bulunduğu, deney grubunda yer alan öğrencilerin tamamının erkek olduğu, kontrol grubunda yer alan öğrencilerin %2,50'sinin kız, %97,50'sinin erkek olduğu görülmektedir. Anne eğitim durumlarına bakıldığında deney grubu

öğrencilerinin %60'nın annesinin lise mezunu olduğu, kontrol grubu öğrencilerinin ise %45'nin annesinin ilkokul mezunu olduğu görülmektedir. Baba eğitim düzeylerine bakıldığında ise deney grubu öğrencilerinin %45'inin babasının lise mezunu olduğu, kontrol grubu öğrencilerinin ise %30'unun babasının lise mezunu, %30'unun babasının ise ilkokul mezunu olduğu görülmektedir.

Tablo 1

Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler

Değişken	Grup	Deney Grubu		Kontrol Grubu	
		N	%	N	%
Cinsiyet	Kız	0	0	1	2
	Erkek	20	100	19	97.50
	Toplam	20	100	20	100
Anne Eğitim Durumu	İlkokul	3	15	9	45
	Ortaokul	3	15	5	25
	Lise	12	60	5	25
	Lisans	2	10	1	5
	Lisansüstü	0	0	0	0
	Toplam	20	100	20	100
Baba Eğitim Durumu	İlkokul	2	10	6	30
	Ortaokul	4	20	3	15
	Lise	9	45	6	30
	Lisans	4	20	5	25
	Lisansüstü	1	5	0	0
	Toplam	20	100	20	100

Bulgular

Bağımsız örneklemeler için t testi parametrik bir test olduğundan, uygulanabilmesi için bazı varsayımların karşılanması gerekmektedir. Bu varsayımların başında verilerin normal dağılım göstermesi gelmektedir. Bu doğrultuda araştırmada elde edilen veri setinin normal dağılıma uygun olup olmadığı normallik analizleri ile incelenmiştir. Normallik varsayımını değerlendirmek amacıyla aritmetik ortalama, mod ve ortanca değerlerinin birbirine yakın olup olmadığına bakılmış; ayrıca çarpıklık ve basıklık katsayılarının -1.50 ile $+1.50$ aralığında bulunup bulunmadığı kontrol edilmiştir. Bunun yanında puanların dağılımı Q-Q grafiği, histogram grafiği ve kutu-çizgi grafiği aracılığıyla görsel olarak da incelenmiştir.

Verilerin varyanslarının eşit olup olmadığını belirlemek amacıyla ise Levene Testi uygulanmıştır. Levene testinde anlamlılık düzeyinin (p) .05'ten büyük olması, gruplar arası varyansların homojen olduğunu, yani varyansların eşit kabul edilebileceğini göstermektedir. Bu değerlendirmeler doğrultusunda analizlerin uygulanabilirliği kontrol edilmiştir (Büyüköztürk, 2007).

Çalışmada OYTO ile elde edilen veriler Jamovi 2.6.44 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Öncelikli olarak öntest ve sontest ile elde edilen verilerin normal dağılım özelliği gösterip göstermediğine yönelik betimsel analizler yapılmıştır. Öntest ve sontest verilerinin betimsel istatistik sonuçları Tablo 2'de görülmektedir.

Tablo 2

Öntest ve Sontest Puanlarının Betimsel İstatistik Analizleri

Test	Grup	N	$\bar{x}$	Mode	Medyan	ss	Skewness	Kurtosis	Shapiro-Wilk
Öntest	Kontrol	20	3.14	2.93	3.18	.348	-.303	-.770	.457
	Deney	20	2.83	2.23	2.82	.667	.229	-.985	.505
Sontest	Kontrol	20	3.00	2.60	3.07	.352	.047	-1.35	.130
	Deney	20	2.53	2.33	2.37	.666	-.104	-.416	.754

Tablo 2 verileri incelendiğinde deney ve kontrol grubu ön test ve son test puanlarında ortalama, mode ve medyan değerlerinin birbirine yakın olduğu, çarpıklık ve basıklık katsayılarının -1.50 ve +1.50 aralığında olduğu Shapiro-Wilk testi sonuçlarının anlamlı olmadığı ($p>.05$) görülmektedir. Tablo 2 verileri incelendiğinde kontrol ve deney grubu öntest ve sontest verilerinin normal dağılım özelliği gösterdiği söylenebilir.

Parametrik veya parametrik olmayan testlerden birini tercih etmek için bakılması gereken sonuçlardan bir tanesi de homojenlik testidir. Varyansların homojenliğine Levene testi ile bakılmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3

Lise Öğrencilerinin Kitap Okumaya Yönelik Tutumlarının Deney ve Kontrol Grubuna Göre Varyansların Homojenliğini Gösteren Levene's Testi Sonuçları

Boyutlar	Levene's Test	
	F	p
Yarar	3.23	.080
Alışkanlık	2.89	.097
Adanma	2.66	.111
Gerçeği Aşma	4.30	.045
Ölçek Toplam Puanı	10.33	.003

Tablo 3'te görüldüğü üzere Levene's testi ile varyansların homojen olup olmadığı test edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda yarar (Leven's $F=3.23$), alışkanlık (Leven's $F=2.89$) ve adanma (Leven's $F=2.66$), alt boyutlarında varyansların homojen dağıldığı, gerçeği aşma (Leven's $F=4.30$) ve ölçek toplam puanında ise (Leven's $F=10.33$), varyansların homojen dağılmadığı tespit edilmiştir. T testi güçlü bir istatistiktir. Varyansların eşitliğinin sağlanamadığı durumlarda bile bu test güvenle kullanılabilir (Büyüköztürk, 2023, s. 27).

Öncelikle deney ve kontrol grubu ön test puanlarının birbirine eşit olup olmadığına bakılmıştır. Bunun için bağımsız örneklem için t testi analizi kullanılmıştır. Ön test puanlarının t testi sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4

Lise Öğrencilerinin Kitap Okumaya Yönelik Tutumları ile İlgili Öntest Puanlarının Deney ve Kontrol Grubuna Göre T Testi Sonuçları

Boyut	Kategori	N	$\bar{x}$	ss	sd	t	p
Yarar	Kontrol	20	3.38	.510	38	.737	.466
	Deney	20	3.24	.692			
Alışkanlık	Kontrol	20	2.73	.512	38	.791	.434
	Deney	20	2.56	.763			
Adanma	Kontrol	20	3.03	.611	38	2.784	.008
	Deney	20	2.38	.863			
Gerçeği aşma	Kontrol	20	3.39	.541	38	2.529	.016
	Deney	20	2.80	.887			
Ölçek toplam puanı	Kontrol	20	3.14	.348	38	1.843	.073
	Deney	20	2.88	.667			

Tablo 4'te yer alan lise öğrencilerinin kitap okumaya yönelik tutumlarının deney ve kontrol grubu öntest sonuçlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını gösteren t testi sonuçları görülmektedir. Bu sonuçlara göre yarar ($t=.737$), alışkanlık ($t=.791$) ve ölçek toplam puanında ($t=1.843$) kontrol ve deney grubu öntest puan ortalamalarının istatistiksel olarak birbirinden farklı olmadığını doğrulamaktadır ($p>.05$). Diğer yandan ölçeğin Adanma ($t=2.784$), ve Gerçeği aşma ($t=2.529$), alt boyutlarında kontrol ve deney grubu öntest puan ortalamalarının istatistiksel olarak birbirinden farklı olduğu tablo 4 verilerinde görülmektedir ($p<.05$). Bu noktadan hareketle, öntest puanlarının birbirinden farklı olmadığı Yarar, Alışkanlık alt boyutlarında ve ölçek toplam puanında yapılan kitap okuma etkinliğinin anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığına bağımsız örneklem t testi ile, Adanma ve

Gerçeği aşma alt boyutlarında yapılan kitap okuma etkinliğinin anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığına ise iki faktörlü ANOVA analizi ile bakılmıştır. T testi ile analiz yapılabilmesi için sontest puan ortalamalarından öntest puan ortalamaları çıkarılmış ve bir fark değişkeni oluşturulmuş bu fark değişkeni değerlerine göre kontrol ve deney grubu karşılaştırılmıştır. Yapılan t testi sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5'te verilen t testi sonuçları incelendiğinde kontrol ve deney grubu öğrencilerinin kitap okumaya yönelik tutumlarının Yarar alt boyutunda ($t=.516$, $p>.05$), Alışkanlık alt boyutunda ($t=.715$, $p>.05$), ve ölçek toplam puanında ($t=.626$, $p>.05$), anlamlı bir fark anlamlı bir farklılık göstermediği görülebilmektedir.

Tablo 5

Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Kitap Okumaya Yönelik Tutumlarının Anlamlı Farklılığını Gösteren T Testi Sonuçları

Boyut	Kategori	N	$\bar{x}$	ss	sd	t	p
Yarar	Kontrol	20	-.087	.641	38	.516	.609
	Deney	20	-.242	1.172			
Alışkanlık	Kontrol	20	-.075	.825	38	.715	.479
	Deney	20	-.269	.888			
Ölçek toplam puanı	Kontrol	20	-.138	.409	38	.626	.535
	Deney	20	-.293	1.029			

Adanma ve Gerçeği Aşma Alt Boyutuna Ait Verilerin Analizi

Ölçeğin Adanma ve Gerçeği Aşma alt boyutlarında kontrol ve deney grubu öntest puan ortalamalarının istatistiksel olarak birbirinden farklı olduğu yapılan t testi sonucunda görüldüğünden yapılan deneysel işlemin anlamlı bir fark oluşturup oluşturmadığına iki faktörlü ANOVA analizi ile bakılmıştır. İki faktörlü ANOVA analizi, zamana bağlı olarak tekrarlı ölçümlerin yapıldığı iki faktörlü araştırma desenlerinde uygulanan deneysel işlemin etkililiğini belirlemek amacıyla kullanılan istatistiksel bir analiz yöntemidir. Bu analiz sayesinde hem bağımsız değişkenlerin ayrı ayrı etkileri hem de bu değişkenlerin ortak etkileri incelenebilmektedir (Büyükoztürk, 2007). İki faktörlü ANOVA analizinin uygulanabilmesi için bazı varsayımların sağlanması gerekmektedir. Buna göre bağımlı değişkene ait ölçümlerin en az aralık ölçeğinde olması ve veri setinin normal dağılım göstermesi beklenmektedir. Ayrıca ortalamaları karşılaştırılacak grupların varyanslarının eşit olması ve araştırmadaki her bir gözlemin diğer gözlemlerden bağımsız olması gerekmektedir (Can, 2014).

Bu araştırmada ÖSKD'ye ilişkin gözenekler Tablo 6'da gösterildiği şekilde oluşturulmuş ve analizlerin gerçekleştirilebilmesi amacıyla veriler SPSS programına bu tabloya uygun biçimde kategoriler halinde kodlanarak girilmiştir.

Tablo 6

Öntest-Sontest Kontrol Grubu Desende Gözenekler

		Ölçüm (Test)	
		Öntest (1)	Sontest (2)
Grup (İşlem)	Deney (1)	11	12
	Kontrol (2)	21	22

Tablo 6'da ÖSKD'de oluşan gözenekler görülmektedir. Tablo 6 verilerine uygun bir şekilde deney grubunda uygulanan öntest 11, kontrol grubunda uygulanan öntest 21, deney grubunda uygulanan sontest 12 ve kontrol grubunda uygulanan sontest 22 koduyla JAMOVİ programına girilmiş ve iki faktörlü ANOVA analizi ile veriler çözümlenmiş ve analiz sonuçları tablolar halinde düzenlenerek araştırma problemine yanıt bulacak şekilde yorumlanmıştır.

Tablo 7

Katılımcı Öğrencilerin Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği Adanma Alt Boyutundan Almış Oldukları Puanlar ve Puanlara Yönelik Yapılan İki Faktörlü ANOVA Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Kısmi Eta-Kare
Sabit	552,122	1	552,122	1062,750	0,000	0,933
Test (Ölçüm)	0,475	1	0,475	0,915	0,342	0,012
Grup (İşlem)	11,124	1	11,124	21,413	0,000	0,220
Grup*Test	0,153	1	0,153	0,295	0,588	0,004
Hata	39,484	76	0,520			
Total	603,359	80				

Tablo 7 incelendiğinde test ve grup değişkeninin öğrencilerin okumaya yönelik tutum ölçeği adanma alt boyutu puanları üzerine ortak etkisinin anlamlı olmadığı görülmektedir. $F(1,76)=0,295$, $p>.05$, (kısmi $\eta^2=.004$). Diğer taraftan öğrencilerin deney veya kontrol grubunda yer almalarının kitap okumaya yönelik tutumları üzerinde etkisinin anlamlı bir fark oluşturduğu tespit edilmiştir $F(1,76)=21,413$, $p<.05$, (kısmi $\eta^2=.220$). Anlamlı farkın hangi grup lehine olduğunu tespit etmek amacıyla bağımsız örneklem t testi analizi yapılmıştır. T testi sonuçları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8

Katılımcı Öğrencilerin Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği Adanma Alt Boyutundan Almış Oldukları Puanların t Testi Sonuçları

Boyut	Kategori	N	$\bar{x}$	ss	sd	t	p
Adanma	Kontrol	20	3.00	0.663	38	4.651	.000
	Deney	20	2.25	0.767			

Tablo 8’deki t testi verileri incelendiğinde öğrencilerin kitap okumaya yönelik tutumlarının deney grubu ($\bar{x}=2.25$) ve kontrol grubu ($\bar{x}=3.00$) arasında anlamlı bir fark oluşturduğu ($p<.05$) ve bu anlamlı farkın kontrol grubu lehine olduğu görülmektedir. Yapılan analizlerde etki büyüklüğü değerinin $\eta^2=.220$ hesaplandığı Tablo 7 verilerinde görülmektedir. “Etki büyüklüğü, örneklemde elde edilen sonuçların yokluk hipotezinde tanımlanan beklentilerden sapma düzeyini gösteren istatistiksel bir değerdir (Cohen, 1994, akt. Özsoy & Özsoy, 2013).” Cohen (1988)’e göre hesaplanan etki büyüklüğü .01 küçük; .06 orta; .14 ise geniş etki değeri olarak yorumlanabilmektedir (Büyüköztürk, 2023, s. 29). Bu çalışmada elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde etki büyüklüğünün geniş ($\eta^2 > .14$) olduğu söylenebilir.

Tablo 9

Katılımcı Öğrencilerin Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği Gerçeği Aşma Alt Boyutundan Almış Oldukları Puanlar ve Puanlara Yönelik Yapılan İki Faktörlü ANOVA Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Kısmi Eta-Kare
Sabit	757,988	1	757,988	1260,463	0.000	0.943
Test (Ölçüm)	0.020	1	0.020	0.032	0.857	0.000
Grup (İşlem)	9,626	1	9,626	16,007	0.000	0.174
Grup*Test	0.226	1	0.226	0.375	0.542	0.005
Hata	45,703	76	0.601			
Total	813,563	80				

Tablo 9 incelendiğinde test ve grup değişkeninin öğrencilerin okumaya yönelik tutum ölçeği Gerçeği Aşma alt boyutu puanları üzerine ortak etkisinin anlamlı olmadığı görülmektedir. $F(1,76)=0.375$, $p>.05$, (kısmi $\eta^2=.005$). Diğer taraftan öğrencilerin deney veya kontrol grubunda yer almalarının kitap okumaya yönelik tutumları Gerçeği Aşma alt boyutundaki etkisinin anlamlı bir fark oluşturduğu tespit edilmiştir $F(1,76)=16,007$ $p<.05$, (kısmi $\eta^2=.174$). Anlamlı farkın hangi grup lehine olduğunu tespit etmek amacıyla bağımsız örneklem t testi analizi yapılmıştır. T testi sonuçları Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10

Katılımcı Öğrencilerin Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği Gerçeği Aşma Alt Boyutundan Almış Oldukları Puanların t Testi Sonuçları

Boyut	Kategori	N	$\bar{x}$	ss	sd	t	p
Gerçeği Aşma	Kontrol	20	3,425	0.516	38	4,042	0.000
	Deney	20	2,731	0.955			

Tablo 10'daki t testi verileri incelendiğinde öğrencilerin kitap okumaya yönelik tutumlarının deney grubu ($\bar{x}=2,731$) ve kontrol grubu ($\bar{x}=3,425$) arasında anlamlı bir fark oluşturduğu ($p<.05$) ve bu anlamlı farkın kontrol grubu lehine olduğu görülmektedir. Yapılan analizlerde etki büyüklüğü değerinin $\eta^2=.174$ hesaplandığı Tablo 9 verilerinde görülmektedir. "Etki büyüklüğü, örneklemde elde edilen sonuçların yokluk hipotezinde tanımlanan beklentilerden sapma düzeyini gösteren istatistiksel bir değerdir (Cohen, 1994, akt. Özsoy & Özsoy, 2013)." Cohen (1988)'e göre hesaplanan etki büyüklüğü .01 küçük; .06 orta; .14 ise geniş etki değeri olarak yorumlanabilmektedir (Büyüköztürk, 2023, s. 29). Bu çalışmada elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde etki büyüklüğünün geniş ($\eta^2 >.14$) olduğu söylenebilir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada deney grubunda iki ay boyunca günlük 20 dakika olarak uygulanan sesli kitap okuma etkinliğinin (deneysel işlemin), iki ay boyunca kitap okuma etkinliği yapılmayan kontrol grubuna göre anlamlı bir fark oluşturmadığı hatta Adanma ve Gerçeği Aşma alt boyutlarında ise deneysel işlemin yapılmadığı kontrol grubu lehine anlamlı bir fark oluşturduğu tespit edilmiştir. Deney grubunda düzenli bir şekilde sesli kitap okuma etkinliği yapılmasına rağmen öğrencilerin kitap okumaya yönelik tutumlarında anlamlı bir fark oluşturmaması uygulanan iki aylık programın tutum değiştirmek için yeterli olmadığının bir göstergesi olduğu söylenebilir. Diğer taraftan okullarda formal bir şekilde yaptırılan bir etkinliğin öğrenciler tarafından algılanma şekli de önemlidir. Öğrenciler bu etkinliği yapmak zorunda hissetmeleri, onlara dikte edilmesi, öğretmen ve öğrenci arasındaki güç asimetrisi, öğrencilerin not kaygısı ile yapmak zorunda hissetmeleri olumlu tutum geliştirmelerini engellemiş olabilir.

Alan yazında okuma alışkanlığına yönelik tutum üzerine yapılan araştırmalar incelendiğinde farklı sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Kaynar (2007) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, öğrencilerin yalnızca küçük bir kısmının düzenli bir okuma alışkanlığına sahip olduğu, buna karşılık öğrencilerin büyük çoğunluğunun kitap okuma alışkanlığı geliştiremediği belirlenmiştir. Araştırma bulguları ayrıca öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirme biçimlerine de ışık tutmaktadır. Buna göre öğrencilerin boş zamanlarında daha çok arkadaşlarıyla vakit geçirmeyi tercih ettikleri ve düzenli gazete takip etme alışkanlıklarının bulunmadığı tespit edilmiştir. Bunun yanında öğrencilerin okumaya başladıkları bir kitabı tamamlamalarının genellikle iki ila üç hafta gibi görece uzun bir süre aldığı da araştırmanın dikkat çeken sonuçları arasında yer almaktadır. Balcı (2009), araştırmasında öğrencilerin okuma alışkanlığının televizyon izleme alışkanlığının gerisinde kaldığı, öğrencileri okumaya büyük oranda ailelerinin ve öğretmenlerinin teşvik ettiği ve öğrencilerin okul sınavları nedeniyle eğlenme/dinlenme amaçlı okumaya vakit ayıramadıkları sonucuna ulaşmıştır. Saracaloğlu, Karasakaloğlu ve Aslantürk (2010) tarafından gerçekleştirilen çalışmada sınıf öğretmeni adaylarının okuma ilgileri çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre sınıf öğretmeni adaylarının okuma ilgilerinin aile gelir düzeyine göre anlamlı biçimde farklılaştığı belirlenmiştir. Cinsiyet değişkeni açısından değerlendirildiğinde ise okuma ilgisinin kız öğretmen adayları lehine anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Buna karşılık sınıf öğretmeni adaylarının okuma ilgilerinin yaş gruplarına göre anlamlı bir farklılık göstermediği ortaya konmuştur. Ayrıca çalışmada sınıf öğretmeni adaylarının genel olarak orta düzeyde okuma ilgisine sahip oldukları, ancak okuma alışkanlıklarının yeterli düzeyde olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgular, öğretmen adaylarının okuma kültürünün geliştirilmesine yönelik çalışmaların önemini ortaya koymaktadır.

Bu çalışmada deneysel işlem tamamlandıktan sonra yapılan etkinliğin kitap okumaya yönelik tutumlar üzerinden neden anlamlı bir fark oluşturmadığını tespit etmek üzere deney grubu öğrencilerinin

sınıfında, sınıf listesinde çift sırada bulunan on öğrenci ile görüşme yapılarak ses kaydı alınmıştır. Toplanan veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Öğrenciler, kitap okuma saatleri etkinliğinin kitap okumaya yönelik tutumlarında neden anlamlı bir fark oluşturmadığı sorusuna kitap okumayı sevmemelerini, kitap seçiminin kendilerine bırakılmadığını ve etkinliğin sesli okuma şeklinde yapılmasını gerekçe olarak göstermişlerdir. Özellikle okudukları kitapları kendileri seçen, okurken keyif alan öğrencilerin uygun zaman ve ortamlarda okumak için motive olabildikleri ve bu okuma alışkanlıklarını daha sonraki yıllarda da başarıyla sürdürebildikleri bilinmektedir (Krashen, 2001, akt. Çetin & Karaata, 2010). Okuma çalışmalarında gerçekleştirilecek doğru ve nitelikli eylemler, okumaya yönelik sevginin meydana gelmesini ve okuma alışkanlığının kazanılmasını sağlayacaktır (Akyol, 2007). Örneğin Feslikan (2019) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, meslek yüksekokulu öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumlarını geliştirmek amacıyla çeşitli okuma etkinlikleri uygulanmıştır. Bu kapsamda günlük kitap okuma saatleri düzenlenmiş, ödüllü kitap okuma yarışmaları gerçekleştirilmiş ve “Biz Bu Ay Ne Okuyoruz?” adlı uygulama ile öğrencilerin okudukları kitapları paylaşmaları teşvik edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, ekim-haziran ayları arasında yürütülen bu etkinliklerin öğrencilerin kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumlarını anlamlı ve olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir. Bu araştırmada alt problemlere ilişkin bulgular incelendiğinde hem birinci sınıf hem de ikinci sınıf öğrencilerinin öntest ve sontest puanları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Ayrıca çalışmada, hafta içi her gün derslerin ilk on beş dakikasının kitap okumaya ayrılması, en fazla kitap okuyan öğrencilerin törenlerde okul yönetimi tarafından onurlandırılması ve sembolik ödüllerle teşvik edilmesi gibi uygulamalar da yer almıştır. Bunun yanı sıra öğrencilerin sık bulunduğu alanlara yerleştirilen panolarda, öğretim elemanları ve öğrencilerin okudukları kitaplara ilişkin görseller ve kısa tanıtımlar paylaşılmıştır. Bu tür farklı ve dikkat çekici etkinliklerin bir arada uygulanmasının, öğrencilerin kitap okumaya yönelik olumlu tutum geliştirmelerinde etkili olduğu bu araştırma sonuçlarından anlaşılmaktadır.

Öğrencilere iki ay boyunca düzenli bir şekilde sesli kitap okuma etkinliğinin öğrencilerin kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumuna etkisinin araştırılması amacıyla yapılan bu çalışmanın sonuçlarından ve yapılan diğer araştırma sonuçlarından hareketle eğitimciler ve alan yazın araştırmacılarına yönelik aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

1. Öğrencilere okuyacakları kitabı kendilerinin seçmelerine fırsat verilmelidir. Bu okuma alışkanlığına yönelik tutumlarını olumlu yönde etkileyebilir.
2. Etkinliklerin yapılmasında zorunluluk değil gönüllülük esas olmalıdır. Bu tutum öğrencilerin yapılan etkinliği görev ya da zorunluluk olarak değil gelişimlerine katkı sağlayan bir süreç olarak görmelerini sağlayabilir. Süreç yönetilirken katılımcı bir ortam oluşturulmalıdır.
3. Kitap okuma etkinlikleri sadece sesli kitap okuma olarak uygulanmamalıdır. Sessiz okuma, kitap üzerine tartışma gruplarının oluşturulması, öğrencilerin birbirlerine kitap önermesi gibi etkinliklerle çeşitlendirme yapılabilir.
4. Öğrencilerin okuma davranışlarının devamını sağlamak amacıyla öğrencilerin sembolik ödüllerle ödüllendirilmesi sağlanarak kitap okumaya teşvik edilmeleri sağlanabilir.
5. Etkinliğin planlanmasında öğrencilerin görüşlerine ve isteklerine yer verilmelidir. Bu, öğrencilerin yapılan/yapılacak etkinliğe olan yaklaşımlarını olumlu yönde etkileyebilir ve etkinliği sahiplenmelerine ortam hazırlayabilir.
6. Kitap okuma ve kitap okumaya yönelik tutum araştırmalarında karma desenlerin tercih edilmesi daha ayrıntılı analiz yapılmasına imkân sağlayabilir.
7. Çeşitli okuma türlerine yer verilerek (sesli okuma-sessiz okuma) bu çeşitlilik arasındaki karşılaştırmalar yapılabilir ve bu çeşitliliğin etkinliğe nasıl bir katkıda bulunduğu incelenebilir.
8. Öğrencilerin okuma alışkanlıkları konusunda demografik yapının/değişkenlerin (cinsiyet, aile yaşantısı, ailenin kitap okumaya yönelik tutum ve davranışları, akademik başarı vb.) yapılan etkinliğe ne tür etki ettiği araştırılabilir.
9. Farklı okul türlerinde ve farklı sınıf kademelerinde (9,11 ve 12. Sınıflar) benzer çalışmalar yapılarak öğrenci gelişim durumları belirlenebilir.

Kaynakça

- Akkaya, N., & Özdemir, S. (2013). Ortaöğretim öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarının incelenmesi (İzmir-Buca Örneği). *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 2(1), 75–96.
- Akyol, H. İ. (2007). İlköğretim okullarında okuma alışkanlığı ve okuma kültürü. *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 9(1), 7–22.
- Arıcı, A. F. (2008). Okumayı neden sevmiyoruz? Üniversite öğrencileri ile mülakatlar. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(10), 91–100.
- Aytaç, A., & Kaygısız, N. (2019). Lise öğrencilerinin okumaya ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 8(4), 2240–2255.
- Balcı, A. (2005). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri* (5. Baskı). PEGEM Akademi Yayınları.
- Balcı, A. (2009). *İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlık ve ilgileri üzerine bir inceleme* (yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi.
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (7. Baskı). Pegem A Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2023). *Deneyisel desenler öntest-sontest kontrol grubu desen ve veri analizi* (9. Baskı). PEGEM Akademi Yayınları.
- Can, A. (2014). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde veri analizi* (2. Baskı). PEGEM Akademi Yayınları.
- Can, A., Deniz, E., & Çeçen, M. A. (2016). Ortaokul öğrencilerinin okuma tutumları. *Turkish Studies*, 11(3), 645–660.
- Çeçen, M., & Deniz, E. (2015). Lise öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları (Diyarbakır ili örneği). *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(30), 193–212.
- Çetin, S. (2013). *Ortaöğretim 9.sınıf öğrencilerinin kitap okumaya yönelik tutumlarının akademik başarıya etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi.
- Çetin, Y. D., & Karaata, C. (2010). Türk öğrencilerin kitap okumama sorununa çözüm önerileri. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(1), 202–215.
- Demir, Z. A. (2016). *Ortaöğretim son sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıklarının incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Siirt Üniversitesi.
- Feslikan, O. (2019). *Kitap okuma etkinliklerinin okuma alışkanlığına yönelik tutuma etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Gömlüksiz, M. N. (2004). Geleceğin öğretmenlerinin kitap okumaya ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 1–21.
- Gültekin, M. (2023). *Ortaöğretim 12. sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıklarının incelenmesi-Ankara örneği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi.
- Hanedar, R. T. (2011). *8. sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıkları ve okuduğunu anlama becerileri üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Karadüz, A. (2011). Eğitim fakültesi öğrencilerinin okuma süreçlerinde okuma amaçları ve anlamı yapılandırma stratejileri. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 134–152.
- Kaynar, İ. (2007). *Ortaöğretim öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığı ve iletişim becerileri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi.
- Keleş, Ö. (2006). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinde kitap okuma alışkanlığının incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2023, 5 Aralık). PISA 2022 Türkiye raporu yayımlandı. <https://pisa.meb.gov.tr/www/pisa-2022-turkiye-raporu-yayimlandi/icerik/11/tr>
- Milli Eğitim Temel Kanunu (1973, 24 Haziran). *Resmî Gazete* (Sayı: 14574). <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/14574.pdf>
- Ogur, E. (2016). Lise öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının incelenmesi. *Uluslararası III. Mustafakemalpaşa Sempozyumu Bildiri Kitabı*, 217–235.
- Öncül, R. (2000). *Eğitim ve eğitim bilimleri sözlüğü*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Özdemir, S. (2013). *Ortaöğretim öğrencilerinin okuma alışkanlık ve tutumlarıyla fen matematik derslerindeki akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi (İzmir-Buca ilçesi örneği)* (yayımlanmamış doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi.

- Özdemir S., & Akkaya N. (2014). Ortaöğretim öğrencileri için okumaya yönelik tutum ölçeği, geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Milli Eğitim Dergisi*, 203, 55–73.
- Özsoy, S., & Özsoy, G. (2013). Eğitim araştırmalarında etki büyüklüğü raporlanması. *İlköğretim Online*, 12(2), 334–346.
- Pehlivanoglu, E., Uğurlu, M., Karadağ, E., Karacabey, Y., & Ünal, K. (2024). Kitap okuma etkinliklerinin okuma alışkanlığına yönelik tutuma etkisinin incelenmesi: Andiçen Ortaokulu örneği. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 11(2), 61–85.
- Saracaloğlu, A. S., Bozkurt, N., & Serin, O. (2003). Üniversite öğrencilerinin okuma alışkanlıkları ile okuma ilgileri arasındaki ilişki. *Eğitim ve Bilim*, 28(128), 42–49.
- Saracaloğlu, A. S., Karasakaloğlu, N. & Aslantürk, E. (2010). Sınıf öğretmeni adaylarının okuma ilgi ve alışkanlıklarının karşılaştırılması (Adnan Menderes ve Uludağ Üniversiteleri örneği). *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(3), 457–480.
- Sarier, Y. (2021). PISA uygulamalarında Türkiye'nin performansı ve öğrenci başarısını yordayan değişkenler, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 25(3), 905–926.
- Serin, N. (2011). *Okuma alışkanlığının kazandırılmasında edebi türlerin etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi.
- Tanju, E. H. (2010). Çocuklarda kitap okuma alışkanlığına genel bir bakış. *Aile ve Toplum*, 6(22), 30–39.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2023, 24 Temmuz). Yaşam Kalitesi Modülü 2022, <https://veriportali.tuik.gov.tr/tr/press/49760>
- Yıldız, M., & Akyol, H. (2011). İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama, okuma motivasyonu ve okuma alışkanlıkları arasındaki ilişki. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(3), 793–815.
- Yıldız, D., & Uzunsakal, E. (2018). Alan araştırmalarında güvenilirlik testlerinin karşılaştırılması ve tarımsal veriler üzerine bir uygulama. *Uygulamalı Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 14–28.
- Yılmaz, B. (1995). *Okuma sosyolojisi: Ankara'da yaşayanların okuma alışkanlıkları üzerine bir araştırma*. Kültür Bakanlığı Yayınları.

Etik Beyan: “Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Uygulanan Kitap Okuma Saatleri Etkinliğinin Öğrencilerin Kitap Okumaya Yönelik Tutumlarına Etkisi” başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamıştır ve veriler toplanmadan önce Başkent Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler ve Sanat Alan Araştırma Etik Kurulu’ndan 21 Ocak 2025 tarih ve 17162298.600-28 sayılı etik izin alınmıştır. Karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi Yayın Kurulu’nun hiçbir sorumluluğunun olmadığını, tüm sorumluluğun Sorumlu Yazara ait olduğunu ve bu çalışmanın herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğunu taahhüt ederim.